

Investigation of the Awareness of High School Students about AIDS, its Transfer and Prevention in Daregaz, Iran

Gandomkar, N.¹, Fakhar, S.², Naemi, H., MA³

Background and Purpose: AIDS is the acquired immunodeficiency with the viral agent of HIV reproduced rapidly in the body, and predisposing the patient to infections because of interference with the activity of the immunity system. Therefore, this study is conducted to determine the levels of awareness of high school students about AIDS, and ways of transferring and preventing AIDS in Daregaz, Iran.

Methods and Materials: This cross-sectional descriptive study was conducted on 600 high school students in Daregaz, Iran, sampled in two phases so that 3 boys' high school and 2 girls' high school were selected, with gender, class and school as clusters. In order to collect relevant data, a self-made questionnaire was used; its validity was confirmed by university professors and its reliability was evaluated with Cronbach's alpha.

Results: The awareness of students about AIDS was good in 51% of the respondents, 44.8% average, and 4.2% weak. Their knowledge of ways of transferring AIDS ranged from average (74.5%) to weak (25.5%), and their awareness of its prevention methods ranges from good (81.5%) through average (15.5%) to weak (3%).

Conclusion: Based on the findings, it can be said that the students' awareness of AIDS and its transfer is average, but their knowledge of ways of preventing is satisfactory.

Key Words: AIDS; Transfer; Preventive Methods.

1- Student of Family Health, Sabzevar University of Medical Sciences, Iran

2- Student of Nursing, Sabzevar University of Medical Sciences, Iran

3- Master's in Governmental Management, Sabzevar University of Medical Sciences, Iran

بررسی میزان آگاهی دانش آموزان دبیرستان های شهر درگز از بیماری ایدز و راههای انتقال و پیشگیری از آن

نسیم گندمکار^۱، شیما فخار^۲
حسن ناعمی^۳، آرش اکابری^۴

زمینه و هدف: ایدز یک بیماری نقص ایمنی اکتسابی است. عامل آن ویروس (HIV) می باشد که در بدن با سرعت زیادی تکثیر پیدا می کند و به دلیل ایجاد تداخل در فعالیت های سلول های ایمنی بیمار را در معرض عفونت ها قرار می دهد. این مطالعه با هدف تعیین میزان آگاهی دانش آموزان شهر درگز از بیماری ایدز و راه های انتقال و پیشگیری از آن انجام شد.

مواد و روش ها: پژوهش حاصل یک مطالعه توصیفی از نوع مقطعی است، که به منظور بررسی میزان آگاهی دانش آموزان مقطع دبیرستان شهر درگز انجام شده است. حجم نمونه ۶۰۰ نفر بود. در این پژوهش روش نمونه گیری از نوع دو مرحله ای است، به صورتی که ۳ دبیرستان پسرانه و ۳ دبیرستان دخترانه انتخاب و مورد بررسی قرار گرفت که در این روش جنس، طبقه و مدرسه ها خوشه ها هستند. جهت جمع آوری داده ها از پرسش نامه خودساخته ای که روایی آن توسط چند تن از اساتید دانشگاه و پایایی آن توسط آلفای کرون باخ مورد تایید قرار گرفت، استفاده شد.

یافته ها: میزان آگاهی دانش آموزان در مورد بیماری ایدز ۵۱٪ خوب، ۴۴/۸٪ متوسط و ۴/۲٪ ضعیف بود. در مورد راه های انتقال بیماری ایدز میزان آگاهی دانش آموزان ۲۵/۵٪ ضعیف و ۷۴/۵٪ متوسط بود و میزان آگاهی دانش آموزان در مورد راه های پیشگیری از بیماری ۳٪ ضعیف و ۱۵/۵٪ متوسط و ۸۱/۵٪ خوب بود.

نتیجه گیری: با توجه به نتایج به دست آمده از پژوهش حاضر می توان گفت که میزان آگاهی دانش آموزان در مورد بیماری ایدز و راه های انتقال این بیماری متوسط می باشد. اما در مورد میزان آگاهی آنان از راه های پیشگیری از این بیماری وضعیت مطلوبی وجود دارد.

واژه های کلیدی: ایدز، راه های انتقال، راه های پیشگیری

- ۱- دانشجوی کاردانی بهداشت خانواده دانشگاه علوم پزشکی سبزوار
- ۲- دانشجوی کارشناسی پرستاری دانشگاه علوم پزشکی سبزوار
- ۳- کارشناس ارشد مدیریت دولتی دانشگاه علوم پزشکی سبزوار
- ۴- عضو هیأت علمی گروه بهداشت دانشگاه علوم پزشکی سبزوار

مقدمه

ایدز یک نوع بیماری نقص ایمنی اکتسابی است. عامل این بیماری ویروس (HIV) است، که در بدن با سرعت زیادی تکثیر پیدا می کند و به دلیل ایجاد تداخل در فعالیت های سلول های ایمنی باعث تضعیف سیستم ایمنی شده و بیمار را در معرض عفونت ها قرار می دهد و ایدز عاملی است برای بی دفاع شدن بدن. در طی ۲۵ ساله که از نخستین گزارش بروز ایدز می گذرد، این بیماری جهان را دگرگون کرده است، ۲۵ میلیون نفر را کشته و ۴۰ میلیون دیگر را مبتلا کرده است. بیماری ایدز اکنون عامل اصلی مرگ و میر زنان و مردان ۴۹- ساله در جهان محسوب می شود. به عبارت دیگر مهم ترین چالش پیش روی ما می باشد.

مدت ها خطر را انکار کردیم اما طی ده سال گذشته نگرش ها نسبت به این بیماری به تدریج تغییر کرده است و امروزه جهانیان نبرد علیه ایدز را به صورت جدی پی گرفته اند. (۱)

تعداد مبتلایان به ایدز در سال ۲۰۰۷م. حدود ۳۳/۲ میلیون نفر بوده است از این میان ۳۰/۸ میلیون نفر آنان را بزرگسالان و ۲/۵ میلیون نفر را کودکان تشکیل می داده اند. ۲/۱ میلیون نفر در سال ۲۰۰۷م. در اثر ایدز جان سپرده اند. (۲)

هرروزه ۶ هزار و ۸۰۰ نفر به ویروس ایدز آلوده می شوند و بیش از ۵ هزار و ۷۰۰ نفر در اثر ایدز جان می سپارند. در آسیا در هر دقیقه ۵ نوجوان آلوده به ایدز می شوند. انتظار می رود در ۶ سال آینده تعداد مبتلایان به ایدز به ۱۲-۱۰ میلیون نفر برسد و تا سال ۲۰۲۰م. اولین علت مرگ در جهان خواهد شد.

کشور ما نیز از این قاعده مستثنی نیست و با توجه به تدابیر اندیشیده شده شاهد افزایش روزافزون مبتلایان به این بیماری هستیم. در کشور ما تا ابتدای مهر ۱۳۸۶ش. تعداد ۱۶۰۹۰ نفر آلوده به ویروس ایدز شناسایی شده است که از این تعداد ۱۵۱۵۰ نفر مرد و ۹۴۰ نفر زن می باشد. ایدز بیماری مهلک و کشنده است و درمان قطعی برایش پیدا نشده است. و لیکن می توان با داشتن یک زندگی سالم و به دور از رفتارهای پرخطر، از این بیماری خطرناک در امان بود. بنابراین پژوهشگران در جست و جوی این

موضوع می باشند که: آیا با شناخت از میزان آگاهی نسل در معرض خطر (دانش آموزان دبیرستان) می توان زمینه را برای کاهش رفتارهای پرخطر و نهایتاً کاهش موارد ابتلا فراهم نمود یا خیر؟

مواد و روش ها

این پژوهش یک مطالعه ی توصیفی- مقطعی است. جامعه ی مورد پژوهش دانش آموزان مقطع دبیرستان های شهر درگز می باشد. حجم نمونه لازم ۶۰۰ نفر است که ۲۹۹ نفر را پسران و ۳۰۱ نفر را دختران تشکیل می دهند. روش نمونه گیری در این پژوهش دو مرحله ای تصادفی است به صورتی که ۳ دبیرستان پسرانه و ۳ دبیرستان دخترانه انتخاب و به صورت تناسب تعداد ۳۰۰ نمونه از هریک مورد بررسی قرار گرفت.

جهت جمع آوری داده ها از پرسش نامه ای خود ساخته ای که به رویت چند تن از اساتید دانشگاه رسید استفاده شد. این پرسش نامه شامل سوالات دموگرافیک، شناخت از بیماری ایدز، راه های انتقال، راه های پیشگیری از ایدز بود. پایایی این پرسش نامه توسط آلفای کرون باخ مورد بررسی قرار گرفت. داده های به دست آمده ابتدا توسط جدول و نمودارهای غالب خلاصه شد و جهت مقایسه ی آگاهی و... از آزمون مجذور کای استفاده خواهد شد.

یافته ها

پژوهش بر روی ۶۰۰ نفر از دانش آموزان مقطع دبیرستان شهر درگز انجام شد، که از این تعداد ۳۰۱ نفر دختر (۵۰/۲٪) و ۲۹۹ نفر پسر (۴۹/۸٪) بودند. حداقل سن نمونه های مورد پژوهش ۱۴ سال و حداکثر سن ۱۹ سال است. (انحراف معیار=۰/۹۱) ۹۷/۸٪ نمونه های مورد پژوهش مجرد و ۲/۲٪ آنها متأهل می باشند. ۳۰/۶٪ نمونه های مورد پژوهش در رشته ی تحصیلی علوم تجربی و ۲۵/۱٪ آنها در رشته ریاضی، ۱۷۵/۲٪ در رشته علوم انسانی، ۱۶/۲٪ رشته فنی، و ۱۰/۹٪ در رشته کار و دانش مشغول به تحصیل هستند. طبق اطلاعات به دست آمده ۴/۲٪ دانش آموزان آگاهی ضعیفی در مورد بیماری ایدز داشته اند در حالی که ۴۴/۸٪ آگاهی متوسط و ۵۱٪ آگاهی خوبی داشته اند. بنابراین می توان گفت بیش از

نتایج حاکی از آن است که در مورد راه های پیشگیری از بیماری ایدز دختران آگاهی بیشتری نسبت به پسران دارند. $85/4\%$ دختران آگاهی خوب ولی $77/6\%$ پسران آگاهی خوب دارند. از این نظر آگاهی دختران و پسران تفاوت معنی داری دارد ($p=0/041$). از نظر آگاهی کل دختران آگاهی بیشتری نسبت به پسران دارند و از این نظر دختر و پسر تفاوت معنی داری با یکدیگر دارند (جدول شماره ۳). ($p=0/013$)

نیمی از نمونه ها آگاهی خوبی نسبت به بیماری ایدز داشته اند. یافته ها نشان می دهد که $74/5\%$ دانش آموزان راه های انتقال ایدز را می شناختند و $25/5\%$ آنان نسبت به این موضوع اطلاعات کافی نداشتند. یافته ها حاکی از آن است که $81/5\%$ دانش آموزان راه های پیشگیری از بیماری را بخوبی می شناختند در حالی که $15/5\%$ آنان اطلاعات متوسط و 3% اطلاعات ضعیفی در این زمینه داشتند. براساس یافته ها تفاوت معنی داری بین میزان آگاهی دانش آموزان دختر و پسر از بیماری ایدز وجود ندارد ($p=4/9$) (جدول شماره ۱). با توجه به نتایج میزان آگاهی در مورد راه های انتقال بیماری ایدز در دو جنس دارای تفاوت معنی داری نیست. (جدول شماره ۲)

جدول شماره ۱- توزیع فراوانی دانش آموزان در مورد میزان آگاهی از بیماری به تفکیک جنس

شاخص	تعداد	ضعیف	متوسط	خوب	کل	جنس
تعداد	۱۵	۱۲۸	۱۵۶	۲۹۹		
درصد	۵/۰	۴۲/۸	۵۲/۲	۱۰۰/۰		
تعداد	۱۰	۱۴۱	۱۵۰	۳۰۱		
درصد	۳/۳	۴۶/۸	۴۹/۸	۱۰۰/۰		
تعداد	۲۵	۲۶۹	۳۰۶	۶۰۰		
درصد	۴/۲	۴۴/۸	۵۱/۰	۱۰۰/۰		
کل						

جدول شماره ۲- توزیع فراوانی دانش آموزان در مورد میزان آگاهی از راه های انتقال بیماری به تفکیک جنس

شاخص	تعداد	ضعیف	متوسط	کل	جنس
تعداد	۸۲	۲۱۷	۲۹۹		
درصد	۲۷/۴	۷۲/۶	۱۰۰/۰		
تعداد	۷۱	۲۳۰	۳۰۱		
درصد	۲۳/۶	۷۶/۴	۱۰۰/۰		
تعداد	۱۵۳	۴۴۷	۶۰۰		
درصد	۲۵/۵	۷۴/۵	۱۰۰/۰		
کل					

جدول شماره (۳) توزیع فراوانی دانش آموزان در مورد میزان آگاهی از راه های پیشگیری از بیماری به تفکیک جنس

شاخص		ضعیف	متوسط	خوب	کل
جنس	مرد	تعداد	۱۲	۵۵	۲۹۹
		درصد	۴/۰	۱۸/۴	۱۰۰/۰
	زن	تعداد	۶	۳۸	۳۰۱
		درصد	۲/۰	۱۲/۶	۱۰۰/۰
کل	تعداد	۱۸	۹۳	۴۸۹	۶۰۰
	درصد	۳/۰	۱۵/۵	۸۱/۵	۱۰۰/۰

بحث و نتیجه گیری

کارشناسان معتقدند در صورتی که جامعه‌ی جهانی اقدام جدی در زمینه مبارزه با ایدز انجام دهد، این بیماری دیگر مزمن و همه‌گیر نخواهد بود. در حالی که حدود ۷ سال تا ۲۰۱۵م. یعنی سال هدف برای تحقق اهداف توسعه هزاره مانده است، به نظر می‌رسد مبارزه با ایدز بخصوص در آفریقا در حد پیش بینی ها نخواهد بود. برنامه‌ی توسعه هزاره عبارتند از ۸ هدف که توسط ۱۸۹ کشور برای تحقق اهدافی همچون کاهش فقر مطلق، مبارزه با نابودی محیط زیست و ایدز تا سال ۲۰۱۵ معین شده است. بر همین اساس، بیماری‌هایی مانند ایدز و مالاریا باید متوقف شود و روند گسترش آنها معکوس شود. با توجه به اهمیت موضوع در ذیل به نتایج به دست آمده از چند پژوهش مشابه اشاره می‌شود و با نتایج حاصل از این پژوهش مورد بررسی و تحلیل و مقایسه قرار خواهد گرفت:

۱- در بررسی که توسط "گچکار، لطیف"، "امینی مریم" با عنوان « بررسی آگاهی و نگرش دانش آموزان دختر در دو دبیرستان شمال و جنوب تهران در مورد ایدز در سال ۱۳۸۰ در بخش عفونی، مرکز آموزشی لقمان حکیم دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی» انجام شده است یافته ها عبارتند از: از مجموع ۶۴۶ دانش آموز شامل ۱۵۳ دانش آموز دبیرستان شمال و ۴۹۳ دانش آموز جنوب تهران مورد بررسی قرار گرفتند. میزان آگاهی دانش آموزان در حد متوسط ۵۲/۳٪ بود. میزان آگاهی در دو دبیرستان شمال و جنوب تهران اختلاف معنی داری نداشت (به ترتیب ۴۹٪ و ۴۵/۷٪) در کل نگرش دانش آموزان نسبت به بیماری و

بیمار مبتلا به ایدز مثبت بوده است. (۵۴/۵٪) که این نوع نگرش به طور معنی داری در دبیرستان جنوب بیشتر از شمال بود. (۷۵٪ در مقابل ۵۷٪). (۳)
۲- در بررسی که توسط "مظلومی"، محمود آباد. «بررسی آگاهی و نگرش دانش آموزان دبیرستانهای یزد در مورد ایدز» در سال ۱۳۸۵ش. در دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد، دانشکده بهداشت، گروه مبارزه با بیماری ها انجام شده است. یافته ها عبارت اند از: (۴)

هر چند اکثریت دانش آموزان در مورد راه های انتقال ایدز آگاهی صحیحی داشتند (۹۳/۳٪-۷۲٪) پاسخ صحیح به سوالات راه های انتقال، اما هنوز تصورات غلط در مورد این بیماری و راه های انتقال ان به طور قابل توجهی در میان آنان وجود داشت. در مجموع آگاهی اکثر دانش آموزان (۳۵/۲٪) در حد خوبی بود. اغلب دانش آموزان (۳۶/۳٪) در زمینه ایدز و بیمار مبتلا به ایدز، نگرش مثبت داشتند، در حالی که با توجه به نسبت ۳۲/۴٪ نگرش منفی نیز در بین آنها رایج بود. علاوه بر آن نگرش دانش آموزان بطور معنی داری مطلوب تر از پسران بود. (p=۰/۰۰۱)

۳- در بررسی که توسط "کریمی، مهران". "شهبازی، لیلی". "صامت، محمد". "هادی زاده، محمد". با عنوان «بررسی میزان آگاهی و نگرش دانش آموزان دوره متوسطه شهر یزد نسبت به بیماری ایدز» در دانشگاه علوم پزشکی یزد در سال تحصیلی ۷۸-۱۳۷۷ انجام شده است. (۴) نتایج به دست آمده حاکی از آن است که میزان آگاهی و نگرش دانش آموزان دوره متوسطه در مورد بیماری ایدز رضایت

- کاستی های موجود در اطلاع رسانی و دادن آگاهی می تواند درصد زیادی از دانش آموزان را در معرض آلودگی و ابتلا به ایدز قرار دهد. بنابراین توصیه می شود که بر روش های پیشگیری از بیماری خصوصا در موارد غیر قابل اجتناب بر شناخت و چگونگی استفاده از کاندوم و روش های جلوگیری از بارداری تاکید شود و جهت آموزش این مطالب تدبیری اندیشیده شود.

- پیشنهاد می شود مدارس را به عنوان یکی از کانون های اصلی تمرکز در استراتژی های کاهش ایدز مدنظر گرفته و آموزش دانش آموزان در خصوص تمامی جنبه های ایدز به عنوان جزو تکمیلی آموزش در همه ی مدارس کشور مورد توجه جدی سیاست گزاران آموزشی و دولتی قرار گیرد.

- تاکید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بر بیماری ایدز و تهیه آمارهای دقیق از موارد مبتلایان به ایدز پیشنهاد می گردد.

- در حالی که کتابهای درسی به علت کمبود اطلاعات نقش اندکی در افزایش آگاهی دانش آموزان درباره ایدز داشته اند پیشنهاد می گردد در صورت امکان نسبت به غنی تر کردن مباحث مربوط به این مهم همت گماشته شود.

- اغلب دانش آموزان ترجیح داده بودند که اطلاعات را از طریق کادر پزشکی و مسولان در مراکز بهداشتی دریافت کنند این امر رسالت مهم کادر پزشکی و مسولان مراکز بهداشتی را در این خصوص نمایان می سازد.

تقدیر و تشکر

در پایان جا دارد از تمامی عزیزانی که ما را در انجام این پژوهش یاری کردند، و به ویژه مسئولین محترم آموزش و پرورش شهرستان درگز کمال تشکر را داشته باشیم.

بخش نیست. به طوری که ۲/۲۳٪ از دانش آموزان اطلاعات بسیار ضعیف و ۳۵٪ از دانش آموزان آگاهی ضعیف و ۴/۳۳٪ از دانش آموزان آگاهی متوسط و ۴/۵٪ از دانش آموزان اطلاعات خوب و تنها ۳٪ از آنان آگاهی عالی دارند.

۴- در بررسی که توسط "کلاهی، علی اصغر". "روحانی راد، شیرین". با عنوان «بررسی میزان آگاهی دانش آموزان مقطع پیش دانشگاهی شهرستان پاکدشت نسبت به ایدز» در سال ۱۳۸۲، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی انجام شده است. (۵) نگرش دانش آموزان نسبت به ایدز مثبت بود. آگاهی عمومی ۵/۴۵٪ دانش آموزان خوب (پاسخ صحیح به بیشتر از ۷۵٪ سوالات)، ۲/۴۵٪ نسبی (پاسخ صحیح به ۵۰ تا ۷۴ درصد سوالات) و ۳/۹٪ ضعیف (پاسخ صحیح به کمتر از ۲۵٪ سوالات) بود.

در پژوهش حاضر آگاهی دانش آموزان در مورد بیماری ایدز ۵۱٪ خوب، ۴۴/۸٪ متوسط، ۴/۲٪ ضعیف بودند در حالی که در پژوهش شماره (۱) سال ۸۰ ش. میزان آگاهی دانش آموزان بطور متوسط ۳/۵۲٪ بیان شده است. و در پژوهش شماره ۳ (سال ۷۸-۷۷) میزان آگاهی دانش آموزان ۲/۲۳٪ ضعیف، ۲/۳۳٪ خوب و ۳٪ آگاهی عالی بیان شده است. و در پژوهش شماره ۴ (سال ۱۳۸۲) ۵/۴۵٪ میزان آگاهی خوب و ۲/۴۵٪ متوسط و ۳/۹٪ ضعیف دانسته اند.

پیشنهادات

- با توجه به تأثیر قابل توجه تلویزیون در اطلاع رسانی به اقشار مختلف جامعه پیشنهاد می شود مسولان ذریبط در این خصوص توجه لازم را داشته باشند زیرا تلویزیون رسانه ای است که اکثر قریب به اتفاق افراد جامعه به آن دسترسی دارند.

منابع

- ۱) هفته نامه سلامت. شماره ۱۴۷، ۱۳۸۶/۹/۱۰. ص. ۱۲
- ۲) دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی سبزوار، معاونت بهداشتی- واحد مدیریت بیماریها. پمفلت آموزش. آذرماه ۱۳۸۶
- ۳) گچ کار لطیف، امینی مریم. بررسی آگاهی و نگرش دختران دانش آموز در دو دبیرستان شمال و جنوب تهران. پژوهنده. تابستان ۱۳۸۰؛ شماره ۶(پی در پی ۲۳) ویژه نامه: صفحات ۲۸۷-۲۹۱.
- ۴) کریمی مهران، شهبازی لیلی، صامت محمد، هادی زاده محمد. آگاهی و نگرش دانش آموزان دوره متوسطه شهر یزد نسبت به بیماری ایدز در سال تحصیلی ۷۸-۱۳۷۷. مجله دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد زمستان ۱۳۷۹؛ ۸(ضمیمه ۴) ویژه نامه بهداشت ۲: صفحات ۵-۱۰
- ۵) کلاهی علی اصغر، روحانی راد. آگاهی و نگرش دانش آموزان مقطع پیش دانشگاهی شهرستان پاکدشت نسبت به ایدز در سال ۱۳۸۲. پژوهش در پزشکی. تابستان ۱۳۸۵؛ شماره ۳۰: صفحات ۱۳۷-۱۴۳